

Warszawa, 22 września 2020 r.

RAPORT: GOSPODARKA

Konieczne zdecydowane i konsekwentne działania na rzecz restrukturyzacji górnictwa

– *Zdecydowanie, uwzględniając krytyczną sytuację finansową Polskiej Grupy Górniczej, podtrzymuję prezentowaną w ubiegłym kwartale opinię o konieczności restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego. W procesie tym niezbędna jest likwidacja trwale nierentownych mocy produkcyjnych* – mówi **dr Janusz Steinhoff**, minister gospodarki w Gabinetcie Cieni BCC, b. wicepremier i minister gospodarki.

– *Ceny węgla z polskich kopalń, będące pochodną kosztów wydobycia, czynią go niekonkurencyjnym w odniesieniu do węgla importowanego. Konsekwencją tego stanu są najwyższe wśród krajów UE hurtowe ceny energii elektrycznej, rosnący jej import (ponad 10 TWh w 2019 r.) i spadek konkurencyjności energochłonnej części gospodarki. Opisana sytuacja uzasadnia pilną konieczność opracowania i wdrożenia programu dostosowania górnictwa węgla kamiennego do funkcjonowania w warunkach rynkowych z uwzględnieniem redukcji popytu na węgiel w perspektywie najbliższych 15-25 lat* – podkreśla były wicepremier. Jego zdaniem, przyjęty przez rząd program restrukturyzacji powinien uwzględniać doświadczenia z realizacji podobnego programu w okresie 1997-2001.

Minister gospodarki w Gabinetcie Cieni BCC pozytywnie ocenia opracowanie i opublikowanie przez ministra klimatu oczekiwanego od lat dokumentu Polityka Energetyczna Państwa obejmującego okres do 2040 roku oraz przygotowaną również przez ministra klimatu nowelizację ustawy o zapasach ropy naftowej, paliw płynnych i gazu.

Gospodarczy Gabinet Cieni Business Centre Club to think tank powołany w kwietniu 2012 r., aby wspierać działania prorozwojowe władz publicznych, monitorować prace resortów kluczowych dla przedsiębiorczości, rekomendować zmiany sprzyjające rozwojowi kraju, wzrostowi gospodarczemu i konkurencyjności polskich firm.

W skład gabinetu wchodzi wybitni, gospodarczy fachowcy, z których wielu piastowało w przeszłości funkcje publiczne. Więcej informacji: https://www.bcc.org.pl/strefa_eksperta/gospodarczy-gabinet-cieni/

Opracowanie jest elementem Raportu Gabinetu Cieni BCC dot. III kwartału 2020 r. Będziemy codziennie przedstawiać poglądy poszczególnych ministrów GGC BCC związane z obecną sytuacją oraz zawierające rekomendacje na najbliższe miesiące.

DR JANUSZ STEINHOFF**minister gospodarki Gospodarczego Gabinetu Cieni BCC**

B. wicepremier, minister gospodarki w rządzie Jerzego Buzka w latach 1997–2001. Ekspert ds. energetyki, ochrony środowiska, procesów restrukturyzacji górnictwa. Posel w latach 1989–1993 oraz 1997–2001. B. prezes Wyższego Urzędu Górniczego. Przewodniczący Rady Krajowej Izby Gospodarczej oraz Rady Regionalnej Izby Gospodarczej w Katowicach. Ekspert BCC ds. gospodarki i energetyki.

✉ janusz.steinhoff@bcc.org.pl

WSKAZANIA DLA RZĄDU

Zdecydowanie, uwzględniając krytyczną sytuację finansową Polskiej Grupy Górniczej, podtrzymuję prezentowaną w ubiegłym kwartale opinię o konieczności restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego. W procesie tym niezbędna jest likwidacja trwale nierentownych mocy produkcyjnych. Jest to tym bardziej konieczne i uzasadnione, iż – obok wysokich kosztów wydobycia występujących w niektórych kopalniach – odnotowujemy znaczący spadek zapotrzebowania na węgiel kamienny ze strony elektroenergetyki i ciepłownictwa. Ceny węgla z polskich kopalń, będące pochodną kosztów wydobycia, czynią go niekonkurencyjnym w odniesieniu do węgla importowanego. Konsekwencją tego stanu są najwyższe wśród krajów UE hurtowe ceny energii elektrycznej, rosnący jej import (ponad 10 TWh w 2019 r.) i spadek konkurencyjności energochłonnej części gospodarki. Opisana sytuacja uzasadnia pilną konieczność opracowania i wdrożenia programu dostosowania górnictwa węgla kamiennego do funkcjonowania w warunkach rynkowych z uwzględnieniem redukcji popytu na węgiel w perspektywie najbliższych 15-25 lat. Przyjęty przez rząd program restrukturyzacji powinien uwzględniać doświadczenia z realizacji podobnego programu w okresie 1997-2001, a w szczególności:

- w kopalniach przeznaczanych do likwidacji należy precyzyjnie zaplanować i zrealizować sposób rozwiązania problemów pracowniczych,
- należy przyjąć zasadę, iż redukcja zatrudnienia odbywa się na zasadzie dobrowolności,
- programem osłon socjalnych należy objąć pracowników wszystkich kopalń PGG – wdrożenie tej formuły stworzy drogę do alokacji pracowników między kopalniami,
- realizacja programu powinna mieć miejsce w warunkach dialogu z partnerami społecznymi,
- rząd powinien zachować stanowczość w polemice z nierealistycznymi (ze względów prawnych i rynkowych) postulatami ograniczenia importu energii elektrycznej i węgla, a także oczekiwaniami całkowitej zmiany opracowanej w Ministerstwie Klimatu Polityki Energetycznej Państwa do 2040 r.

PODSUMOWANIE dotychczasowych działań rządu

Pozytywy:

1. Pozytywnie oceniam opracowanie i opublikowanie przez ministra klimatu oczekiwanego od lat dokumentu Polityka Energetyczna Państwa obejmująca okres do 2040 roku. Fakt, iż opracowanie dotyczy okresu do 2040 roku, czyli 20-letniego etapu realizacji przyjętej przez kraje członkowskie polityki klimatycznej Unii Europejskiej oraz sprawia, że generalnie wpisuje się ono w zawarte w tej polityce cele, należy ocenić pozytywnie.

W dokumencie przedstawiono dość realistyczne prognozy udziału OZE w miksie energetycznym na poziomie 32% w roku 2030, powyżej 28% w ciepłownictwie i ok. 14% w transporcie. Kontestowany przez część środowiska górniczego zapis o redukcji udziału węgla w produkcji energii elektrycznej do 37% w 2040 roku i 11% w 2040 roku w scenariuszu rosnących kosztów emisji CO₂ należy uznać za

realistyczny i racjonalny. Podobnie należy ocenić przedstawiony zarys programu zwiększenia efektywności energetycznej. Przedmiotem kontrowersji, w kontekście kosztów inwestycji, może być program budowy elektrowni jądrowych (sumaryczna moc 6-8 GW) w latach 2033-2043.

2. Równie pozytywnie oceniam przygotowaną przez ministra klimatu nowelizację ustawy o zapasach ropy naftowej, paliw płynnych i gazu. Nowelizacja ta opracowana została z inicjatywy Komisji Europejskiej, która uznała, iż obowiązujące w Polsce przepisy stanowią nieuzasadnione obciążenie dla firm działających na polskim rynku oraz mają charakter dyskryminacyjny, utrudniając uczciwą konkurencję. Opracowany projekt ustawy, zgodnie z obowiązującą dyrektywą UE zakłada stopniowe, skorelowane z procesem uwolnienia cen gazu dla odbiorców komunalnych i rozwojem infrastruktury przesyłowej stopniowe znoszenie obowiązku utrzymywania zapasów. Znowelizowana ustawa będzie również sprzyjała tworzeniu regionalnego centrum przesyłu i handlu gazem w naszym kraju.

Zagrożenia:

1. Negatywnie oceniam podjętą przez rząd wbrew stanowisku pracodawców, prezentowaną na forum Rady Dialogu Społecznego podwyżkę płacy minimalnej w 2021 roku do poziomu 2800 zł brutto i stawkę 18,3 zł/h. Tak znaczne zwiększenie płacy minimalnej (o 200 zł w stosunku do bieżącego roku) uwzględniając aktualny stan gospodarki jest działaniem nieracjonalnym i szczególnie brzemiennym w negatywne skutki dla sektora MŚP. Decyzja o podniesieniu płacy minimalnej zwiększy obciążenie pracodawców na płace i składki o 5 mld zł rocznie.
2. Podtrzymuję negatywną ocenę koncepcji integracji Orlenu i Lotosu. Argumenty, które przedstawiłem poprzednio, a dotyczące zagrożenia dla konkurencyjności rynku paliw płynnych w Polsce, znalazły potwierdzenie w stanowisku Komisji Europejskiej. Stanowisko to należy uznać, z punktu widzenia Skarbu Państwa, za restrykcyjne, zaś z punktu widzenia funkcjonowania konkurencyjnego rynku za racjonalne. Uwzględniając te argumenty należy decyzję o inkorporacji Lotosu do Orlenu ocenić jako nieracjonalną. Równocześnie zapowiedź kolejnego etapu tworzenia multienergetycznego koncernu na bazie Orlenu poprzez połączenie z PGNiG (kapitalizacja 29,79 mld zł) można sugerować, iż istotnym powodem decyzji administracji państwowej są uzyskane z tych operacji przychody budżetu.

Kontakt dla mediów:

Emil Muciński

rzecznik, Instytut Interwencji Gospodarczych BCC

tel. 602 571 395

e-mail: emil.mucinski@bcc.org.pl; instytut@bcc.org.pl

Gospodarczy Gabinet Cieni Business Centre Club to think tank powołany w kwietniu 2012 r., aby wspierać działania prorozwojowe władz publicznych, monitorować prace resortów kluczowych dla przedsiębiorczości, rekomendować zmiany sprzyjające rozwojowi kraju, wzrostowi gospodarczemu i konkurencyjności polskich firm. W skład GGC BCC wchodzi wybitni ekonomiści, z których wielu piastowało w przeszłości funkcje publiczne [lista poniżej]. Więcej informacji: <http://www.bcc.org.pl/Gospodarczy-Gabinet-Cieni.4241.0.html>